

Granskning visar hur svensk media förstärker stigma kring obesitas

Hur påverkar nyhetsrubriker, bilder och språkbruk vår syn på obesitas? I slutet av 2024 genomförde vi på Obesitas Sverige en omfattande granskning av hur svenska medier skildrar en av våra största folkhälsoutmaningar. Resultatet visar tydligt att rapporteringen ofta präglas av förenklade berättelser och stigmatiserande uttryck, något som påverkar hur personer med sjukdomen uppfattas och bemöts.

Så gjordes studien

Syftet med granskningen var att analysera hur obesitas framställs i svensk media, både i kvällstidningar och dagstidningar. Vi undersökte hur ofta stigmatiserande uttryck och stereotyper förekommer i text och bild, vilka teman och förklaringar som dominerar, samt om rapporteringen lyfter fram sjukdomens komplexitet eller reducerar den till förenklade orsaker.

Analysen omfattade artiklar publicerade mellan den 15 september 2023 och 15 september 2024 i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Expressen. Totalt identifierades 685 relevanta artiklar för undersökningen och utifrån dessa identifierades återkommande mönster, språkbruk och attityder i rapporteringen.

En mediebild som förstärker fördomar

Rapporten visar att 38 procent av rubrikerna om obesitas innehåller stigmatiserande inslag. Dessutom används bilder på personer med övervikt och obesitas i ett nedlåtande sammanhang i hälften av fallen. Tendensen är allra tydligast i kvällstidningar, där snabba klick ofta prioriteras framför nyanserad rapportering. Svenska Dagbladet utmärker sig särskilt, med 69,2 procent av bildmaterialet klassat som stigmatiserande.

Ord och bilder formar vår verklighet

Det handlar inte bara om ordval. När människor gång på gång möts av bilder som visar kroppar utan ansikten, hånfulla vinklar eller alarmistiska rubriker, skapas en bild av att individen själv bär skulden för sin sjukdom. Obesitas framställs som en konsekvens av enbart livsstilsval, utan hänsyn till sjukdomens komplexitet. Det bidrar i sin tur till negativa attityder och cementerar stereotyper som påverkar människors självbild och hur de bemöts, i vården, på arbetsplatsen och i samhället i stort.

50% av bilderna i de största svenska dags- och kvällstidningarna är stigmatiserande.

Obesitas framställs som en konsekvens av enbart livsstilsval, utan hänsyn till sjukdomens komplexitet. Kroppar visas utan ansikten, hånfulla vinklar eller alarmistiska rubriker skapar en bild av att individen själv bär skulden för sin sjukdom.

När komplexiteten försvinner

En av de viktigaste slutsatserna i rapporten är att medier sällan förmedlar att obesitas är en kronisk och komplex sjukdom. I stället förstärks bilden av obesitas som ett livsstilsproblem orsakat av bristande karaktär eller lathet. När insikten om komplexiteten saknas riskerar samhället att fatta beslut som inte tar hänsyn till sjukdomens verkliga orsaker, vilket påverkar allt från vårdinsatser till politiska prioriteringar.

Så kan medier påverka

Förändring är möjlig. Rapporten rekommenderar att medier använder ett respektfullt och sakligt språk, visar personer i vardagliga och neutrala sammanhang och lyfter fram de biologiska, sociala och psykologiska faktorerna bakom sjukdomen. En mer medveten och nyanserad rapportering kan minska stigmat och öka förståelsen, vilket är något som är avgörande både för folkhälsan och för människors rätt till ett värdigt bemötande.

Projektet Obesitas i media

Vi på Obesitas Sverige arbetar kontinuerligt för att förbättra bilden av obesitas. Genom dialog med redaktioner har vi redan sett positiva förändringar. Det finns en vilja att lyssna, lära och utvecklas när frågan lyfts gemensamt.

Därför har projektet **Obesitas i media** vuxit fram. Syftet är att skapa en kunskapsplattform och en bildbank som journalister och andra yrkesverksamma kan använda för att ge en mer rättvis och faktabaserad skildring av sjukdomen.

I ett samhälle där övervikt och obesitas ökar är det avgörande att samtalet bygger på fakta och kunskap, inte på fördomar och förminskande åsikter. Mediernas sätt att skildra sjukdomen har stor betydelse för hur människor bemöts och vilket stöd de får.

Vill du veta mer?

Läs om projektet Obesitas i media här:
obesitassverige.se/projekt-obesitas-i-media

